

Monumentnummer*: 511136

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 23 juni 2000
Kadaster deel/nr 82625/65

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vogelenzang Bloemendaal Noord-Holland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Bloemendaal H 245

Omschrijving**

Inleiding

VILLA "Carmeli", onderdeel van het complex "Casa Carmeli", is afgeleid van het in de eerste helft van de 19de eeuw populaire type "Italiaanse villa met toren", welke in de eerste helft van de 19de eeuw in Duitsland door C.F. Schinkel en in Engeland door John Nash was geïntroduceerd. Dit type wordt gekenmerkt door een onregelmatige vorm, wit pleisterwerk, rondboogvensters, de toepassing van een toren en flauw hellende zadeldaken, veelal gecombineerd met neoclassicistische detaillering en in het bovengenoemde geval tevens met Engelse schilderachtige, neogotische elementen zoals de stijle spits die op de toren is aangebracht.

Het pand behoort tevens tot de eerste categorie villa's die in Bloemendaal rondom de oude dorpskernen in een natuurrijke omgeving werd geplaatst voordat de aanleg van villaparken tot ontwikkeling kwam. Het betreft veelal grote, witgepleisterde panden, overwegend neoclassicistisch in detaillering.

In 1905 zijn door architect J.A.G. van der Steur plannen gemaakt voor uitbreiding van bovengenoemd pand aan de achterzijde (noord). Deze zijn in 1907 uitgevoerd. In 1923 is het pand nogmaals aan de achterzijde gewijzigd en gedeeltelijk opnieuw ingedeeld. In 1913 is de serre aan de zuidwestzijde vergroot door architect S.P. Rijnierse. Ook in 1946 en in 1956/58 hebben verbouwingen plaatsgevonden. De monumentale waarde is door bovengenoemde wijzigingen evenwel niet geschaad; het exterieur en de indeling van het oorspronkelijke gedeelte zijn goed bewaard gebleven.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De villa is gebouwd op een rechthoekige plattegrond voorzien van uitgebouwde erkers, serres, risalieten en veranda. De indeling van het huis aan de voorzijde (zuid) is nog oorspronkelijk en stamt uit de bouwtijd 1850-1868. In het midden bevindt zich een grote hal met trappenhuis. Vanuit deze hal betreedt men links de voormalige huiskamer en rechts het boudoir. Het merendeel van de overige vertrekken op de begane grond is opnieuw ingedeeld.

De villa is opgetrokken uit witgepleisterde baksteen met grijsgeverfde plint en bestaat uit twee loodrecht op elkaar geplaatste bouwvolumen van twee bouwlagen met mezzanino onder een licht hellend zadeldak voorzien van overstek op houten klossen en bedekt met mastieken daktegels. In de hoek tussen deze bouwvolumen bevindt zich aan de zuidoostzijde een plat afgedekt gedeelte van twee bouwlagen en een vierkant uitgebouwde toren van drie bouwlagen, voorzien van een achthoekig tentdak met bolvormige loden bekroning.

De villa heeft diverse classicistische details, zoals de lisenen met rechthoekige profilering op de hoeken van de verschillende bouwvolumen, de bekroningen boven deuren en vensters in de vorm van naar voren springende lijsten van stucwerk rustend op consoles, en de kroonlijst van het plat afgedekte gedeelte, welke als decoratieve, horizontale lijst over de andere, hoger opgaande delen wordt voortgezet. Een smallere horizontale lijst is tussen de verdiepingen aangebracht.

Het merendeel van de vensters is T-vormig. Alle balkons zijn voorzien van ijzeren hekwerk tussen witgepleisterde bakstenen borstweringen, oorspronkelijk bekroond met schalen, zoals nog aanwezig bij het pand Donkerelaan 4 te Bloemendaal.

De voorgevel (zuid) heeft links een hoog opgaand gedeelte onder zadeldak met op de begane grond een rond uitgebouwde erker, met drie schuiframen, waarvan het dak dient als balkon voor de verdieping. Op dit balkon opent een dubbele deur. Recht hierboven bevindt zich een rondboogvenster met halfcirkelvormige omlijsting van stuc. Het rechter plat afgedekte bouwvolume heeft op de begane grond een tegen het gevelvlak aangebouwde veranda met een lessenaardak rustend op dunne ijzeren kolommen. In het gevelvlak bevindt zich links de hoofdingang, bestaande uit deur met smalle verticale vensterstrook aan weerszijden, en rechts een rechthoekig uitgebouwde erker, met twee dubbele deuren, waarvan het dak dient als balkon voor de verdieping. Op dit balkon opent een dubbele deur. In het gevelvlak links hiervan bevindt zich een T-vormig venster.

De rechter zijgevel (oost) heeft links in het plat afgedekte deel twee ramen boven elkaar en rechts op de begane grond een tweedelig toiletraam en op de verdieping een groot kruisvormig venster. Vervolgens zijn in het hoger opgaande bouwvolume onder zadeldak op de begane grond aangebracht een driedelig venster, op de verdieping een raam en in de geveltop, die gelijkvormig is gedetailleerd als de puntgevels aan de noord-, west- en zuidzijde, een dichtgezet rondboogvenster.

Rechts van dit middendeel bevindt zich op de begane grond het bouwvolume van één bouwlaag onder plat dak, aangebracht in 1907 en vergroot in 1923, met in de oostgevel een deur, twee kleine ramen en een groter raam. In de zuidgevel heeft dit ten opzichte van de oostgevel naar voren springende deel nog een raam.

Het dak van dit bouwvolume fungeert als balkon voor de verdieping. De oostgevel van het teruggelegen, hoger opgaande gedeelte opent hierop met een dubbele deur, de noordgevel met twee gelijkvormige deuren en een T-vormig schuifraam. De mezzanino heeft recht boven deze deuren en vensters tweedelige ramen, respectievelijk één in de oostgevel en drie in de noordgevel. Aan de noordzijde zijn in het uitgebouwde deel van één bouwlaag in 1923 vier T-vormige schuiframen en een deur aangebracht. Het rechter hoog opgaande bouwvolume onder zadeldak heeft op de begane grond een driedelig raam en in de geveltop, die overigens hetzelfde is gedetailleerd als de puntgevels aan de west-, zuid- en oostzijde, een rondboogvenster.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De linker zijgevel (west) heeft in het midden een gedeelte, verticaal afgegrensd door hoekrisalieten, dat hoger opgaat, onder steekkap, met op de begane grond een rechthoekig uitgebouwde erker, met twee ramen, waarvan het dak fungeert als balkon voor de verdieping. Op dit balkon openen twee ramen. De geveltop bevat een rondboogvenster en is voor het overige gelijkvormig gedetailleerd als de puntgevels aan de zuid-, oost- en noordzijde.

Het gevelvlak links van het middendeel (behorende tot de uitbreiding van 1907) heeft twee gelijkvormige deur/vensterassen met van beneden naar boven beschouwd: een dubbele deur, een T-vormig schuifraam en een tweedelig mezzanino-venster.

Rechts van het middendeel bevindt zich op de begane grond een rechthoekig uitgebouwde serre (oorspronkelijk was dit een veranda die in 1907 tot serre is verbouwd en in 1913 is vergroot) met aan de westzijde twee grote driedelige vensters en aan de zijkanten een enkel driedelig raam aan de noordzijde en een dubbele deur met venster aan weerszijden aan de zuidkant. De bovenlichten hebben glas-in-lood ramen. Het dak van de serre fungeert als balkon voor de verdieping. Hierop openen twee dubbele deuren. De mezzanino bevat recht boven elk van deze deuren een tweedelig raam.

In de rechthoekig uitgebouwde toren, voorzien van horizontale groeven in het pleisterwerk, bevinden zich aan de zuidzijde drie gekoppelde bogen waarvan twee blind en de meest oostelijke een raam is; aan de oostzijde zijn deze door een deur vervangen. De toren wordt afgesloten door een uitkragende lijst rustend op consoles en bekroond door antefixen.

Waardering

De villa is van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het complex "Casa Carmeli" en wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde: als representatief en zeldzaam wordend voorbeeld van een villa gebouwd omstreeks het midden van de 19de eeuw in een eclectische bouwstijl waarin neoclassicistische, italianiserende en Engelse neogotische elementen met elkaar zijn vermengd; vanwege de grotendeels gave hoofdvorm, detaillering en het materiaalgebruik; als vroeg voorbeeld van de ontwikkeling van villabouw, waarbij het betreffende pand de overgang markeert van de aanleg van buitenplaatsen naar de bouw van villa's op kleinere percelen, voordat de exploitatie van villaparken een aanvang nam.

De villa heeft situationele waarde vanwege de beeldbepalende situering op de hoek van de Beksiaan en de Vogelenzangseweg.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis